

15.1 - 2 Γράμμα στον Τσάρλι Τσάπλιν - Ποια ταινία να διαλέξουμε ;

Επιθετικοί και Κατηγορηματικοί Προσδιορισμοί

α. Επιθετικός προσδιορισμός

Επιθετικός είναι ο προσδιορισμός που μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως επίθετο, αποδίδοντας μια μόνιμη ιδιότητα στη λέξη που συνοδεύει.

Μπορεί να είναι:

- επίθετο (π.χ. καλός, σπουδαίος),
- μετοχή (π.χ. μαζεμένος, ανακατεμένος),
- αντωνυμία (π.χ. εκείνος, κάποιος).

β. Κατηγορηματικός προσδιορισμός

Ο κατηγορηματικός προσδιορισμός είναι επίθετο ή μετοχή που προσδιορίζει ένα ουσιαστικό αποδίδοντάς του μια παροδική ή προσωρινή ιδιότητα . Ο κατηγορηματικός προσδιορισμός δεν εισάγεται ποτέ με άρθρο σε αντίθεση με το ουσιαστικό που προσδιορίζει. Π.χ. Ο καθηγητής απέβαλε το μαθητή - Η Μαρία καθόταν και κοιτούσε από το παράθυρο.

Το επίθετο *πολύς, πολλή, πολύ*

	Αρσενικό	Θηλυκό	Ουδέτερο
ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ			
Ονομαστική	ο πολύς	η πολλή	το πολύ
Γενική	του πολύ / του πολλού	της πολλής	του πολύ / του πολλού
Αιτιατική	τον πολύ	την πολλή	το πολύ
Κλητική	-----	-----	-----
ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ			
Ονομαστική	οι πολλοί	οι πολλές	τα πολλά
Γενική	των πολλών	των πολλών	των πολλών
Αιτιατική	τους πολλούς	τις πολλές	τα πολλά
Κλητική	-----	-----	-----

Στον ενικό αριθμό το αρσενικό και το ουδέτερο γράφονται με υ και ένα λ, ενώ το θηλυκό με η και δύο λ (λλ). **Στον πληθυντικό αριθμό** και τα τρία γένη γράφονται με δύο λ (λλ).

Γενικά, το επίθετο γράφεται με ένα λ, όταν αμέσως μετά ακολουθεί υ: *πολύς - πολύ*.

Πολύ συχνά μπερδεύουμε το επίθετο *πολύς*, *πολλή*, *πολύ* με το επίρρημα *πολύ*, που γράφεται ακριβούς όπως το ουδέτερο γένος του επιθέτου. Για να τα ξεχωρίζουμε, πρέπει να γνωρίζουμε ότι το επίρρημα συνοδεύει κάποιο ρήμα, επίρρημα, επίθετο ή μετοχή και δεν κλίνεται, ενώ το ουδέτερο του επιθέτου συνοδεύει ουσιαστικό και κλίνεται.

π.χ. *Έφαγα **πολύ***, (επίρρημα - δεν κλίνεται)

*Υπήρχε **πολύ** φαγητό*, (επίθετο κλίνεται, όπως γίνεται φανερό αν μεταφέρουμε τη φράση στον πληθυντικό αριθμό: *Υπήρχαν **πολλά** φαγητά*)

Επίσης, δεν πρέπει να μπερδεύουμε το επίρρημα ή το επίθετο *πολύ* με το επίθετο θηλυκού γένους *πολλή* ή τον πληθυντικό του αρσενικού γένους *πολλοί*, που είναι ομόηχα αλλά γράφονται διαφορετικά.

π.χ. *Έφαγε **πολύ***, (επίρρημα)

*Έφαγε **πολύ** κρέας*, (επίθετο, επίθ. προσδ. στο ουδέτερο ουσ. *κρέας*)

*Έφαγε **πολλή** σαλάτα*. (επίθετο, επίθ. προσδ. στο θηλυκό ουσ. *σαλάτα*)

*Εκεί βρίσκονταν **πολλοί** άνθρωποι*, (επίθετο, επίθ. προσδ. στο αρσενικό ουσ. *πληθ. αριθμού άνθρωποι*)

Επίθετα σε -ης, -ης, -ες

	Ενικός αριθμός	
Ον.	ο/η ακριβής	το ακριβές
Γεν.	του/της ακριβούς	του ακριβούς
Αιτ.	τον/την ακριβή	το ακριβές
Κλ.	-	-
	Πληθυντικός αριθμός	
Ον.	οι ακριβείς	τα ακριβή
Γεν.	των ακριβών	των ακριβών
Αιτ.	τους/τις ακριβείς	τα ακριβή
Κλ.	-	-

- Τα επίθετα αυτά έχουν τις ίδιες ακριβώς καταλήξεις για το αρσενικό και το θηλυκό γένος, π.χ. ο συνεχής αγώνας / η συνεχής διαδρομή
- Όμοια με τα επίθετα αυτά κλίνονται και τα παροξύτονα σε -ώδης (ο δασώδης, ο ελώδης, ο ευώδης κ.ά.), τα οποία στη γενική του πληθυντικού κατεβάζουν τον τόνο τους στη λήγουσα, π.χ. ο/η ελώδης, το ελώδες - των ελωδών
- Πολλά από τα επίθετα αυτά χρησιμοποιούνται συχνά ως ουσιαστικά, έχουν δηλαδή ουσιαστικοποιηθεί· στην περίπτωση αυτή σχηματίζουν συνήθως τη γενική του ενικού σε -η. π.χ. ο ασθενής - του ασθενή, ο συγγενής - του συγγενή, ο ευγενής - του ευγενή, ο ιθαγενής - του ιθαγενή κ.ά.

Συλλαβισμός

Συλλαβισμός λέγεται ο χωρισμός των λέξεων στις συλλαβές από τις οποίες αποτελούνται, πράγμα το οποίο είναι χρήσιμο όταν θέλουμε ν' αλλάξουμε σειρά κατά το γράψιμο και είμαστε υποχρεωμένοι να χωρίσουμε κάπου την τελευταία λέξη της σειράς. Ο χωρισμός, λοιπόν, των λέξεων σε συλλαβές γίνεται σύμφωνα με τους εξής κανόνες:

Κανόνες συλλαβισμού	Παραδείγματα
Τα φωνήεντα (α. ε. η. ι. ο. υ. ω), τα δίψηφα φωνήεντα (ου, αι. ει, οι. υι), οι δίφθογγοι και οι συνδυασμοί αυ και ευ αποτελούν μία συλλαβή , που μπορεί να συνοδεύεται από σύμφωνα.	α-έ-ρας (φωνήεντα) εί-δη-ση, υι-ός (δίψ. φωνήεντα) αη-δό-νι, νε-ράι-δα (δίφθογγοι) ό-ποιος, γυά λα (δίφθογγοι) αυ-λή, προ-σευ-χή (συνδ. αυ και ευ)
Ένα σύμφωνο ανάμεσα σε δύο φωνήεντα, δίψηφα φωνήεντα, διφθόγγους κ.λπ. συλλαβίζεται πάντα με το δεύτερο φωνήεν, δίψηφο φωνήεν, δίφθογγο κ.λπ.	το-πο-θε-τού-μαι κα-τευ-θύ νο-μαι παραί-τη-ση μα-θη-μα-τι-κός
Δύο σύμφωνα ανάμεσα σε δύο φωνήεντα, δίψηφα φωνήεντα, διφθόγγους κ.λπ. συλλαβίζονται με το δεύτερο φωνήεν, δίψηφο φωνήεν, δίφθογγο κ.λπ. μόνο αν από αυτά τα	πέ-τρα (τρώω) ά-κρη (κρότος) λά-χνι-σμα (χνάρι - σμίγω)

<p>σύμφωνα αρχίζει ελληνική λέξη.</p> <p>Αν όμως από αυτά τα σύμφωνα δεν αρχίζει ελληνική λέξη, τότε το ένα συλλαβίζεται με το προηγούμενο φωνήεν και το άλλο με το ακόλουθο.</p>	<p>αί-σχος (σχέδιο)</p> <p>σκορπίζω → σκορ-πί-ζω (δεν αρχίζει ελληνική λέξη από -ρπ)</p> <p>άνθος → αν-θος (δεν αρχίζει ελληνική λέξη από -νθ)</p>
<p>Τρία σύμφωνα ανάμεσα σε δύο φωνήεντα συλλαβίζονται με το δεύτερο φωνήεν μόνο αν από αυτά τα σύμφωνα ή τουλάχιστον από τα δύο πρώτα αρχίζει ελληνική λέξη.</p> <p>Αν όμως από αυτά τα σύμφωνα δεν αρχίζει ελληνική λέξη, τότε το πρώτο σύμφωνο συλλαβίζεται με το προηγούμενο φωνήεν και τα άλλα δύο με το ακόλουθο, χωρίς να μας ενδιαφέρει αν από αυτά τα δύο σύμφωνα που πάνε μαζί αρχίζει ελληνική λέξη.</p>	<p>κάστρο → κά-στρο (στρατός), εχθρός → ε-χθρός (χθες)</p> <p>αισχρός → αι-σχρός (σχέδιο)</p> <p>πορθμός → πορ-θμός (δεν αρχίζει ελληνική λέξη από ρθμ ή ρθ)</p> <p>άνθρωπος → άν-θρω-πος (δεν αρχίζει ελληνική λέξη από νθρ ή νθ)</p>
<p>Δυο όμοια σύμφωνα χωρίζονται και το ένα συλλαβίζεται με το προηγούμενο φωνήεν και το άλλο με το ακόλουθο.</p>	<p>θάλασσα → θα-λασ-σα</p> <p>κολλώ → κολ-λώ</p> <p>άρρωστος → άρ-ρω-στος</p>
<p>Τα δίψηφα φωνήεντα γκ, μπ, ντ και τα τα, τζ δε χωρίζονται στον συλλαβισμό.</p>	<p>α-γκάθι, α-τζέ-ντα, κο-λυ-μπώ, πά-ντο-τε, κα-τσί-κα</p>
<p>Οι σύνθετες λέξεις ακολουθούν τους ίδιους κανόνες συλλαβισμού με τις απλές.</p>	<p>πα-ρα-θυ-ρό-φυλ-λα, συ-νει-δη-το-ποι-ώ, συ-γκί-νη-ση, εκ-πο-μπή</p>

Παραγωγή γραπτού λόγου

Παρουσίαση και σχολιασμός ενός καλλιτεχνικού θεάματος

Όταν γράφουμε ένα κείμενο για να παρουσιάσουμε και να σχολιάσουμε κάποιο καλλιτεχνικό θέαμα (κινηματογραφική ταινία, θεατρική παράσταση, παράσταση μπαλέτου κ.λπ.), αναφέρουμε:

α) βασικά στοιχεία για το έργο που παρουσιάζουμε, όπως είναι:

- ο τίτλος του
- οι συντελεστές του (οι άνθρωποι δηλαδή που εργάστηκαν για το έργο αυτό π.χ. ο σκηνοθέτης, ο σεναριογράφος, ο συνθέτης, οι ηθοποιοί, οι χορευτές. : τεχνικοί κλπ.)
- η διάρκειά του
- η χώρα προέλευσής του (ιδιαίτερα αν πρόκειται για κινηματογραφική ταινία οπότε καταλαβαίνουμε σε ποια γλώσσα μιλούν οι ηθοποιοί)
- η χρονιά που πρωτοπαρουσιάστηκε στο κοινό.

β) την υπόθεση του έργου, παρουσιάζουμε δηλαδή περιληπτικά την ιστορία που αφηγείται το έργο (τους ήρωες και τις περιπέτειες τους), χωρίς όμως να αποκαλύψουμε το τέλος της.

γ) προσωπικά μας σχόλια για το έργο, όπου γράφουμε ποια είναι η γνώμη μας γι' αυτό, ποια εντύπωση μας έκανε, ποια συναισθήματα μας δημιούργησε - κάνουμε δηλαδή μια κριτική του έργου.